

Б.О. Галь

«ПРОЖИТИ ЖИТТЯ ГІДНО» (ДО 75-РІЧЧЯ ПРОФЕСОРА ВІКТОРА ЮХИМОВИЧА ПУШКІНА)

28 січня відомому вченому і організатору науки на Дніпропетровщині, юристу, історичу та політологу, заслуженому професору Віктору Юхимовичу Пушкіну виповнилося 75 років.

Народився Віктор Юхимович 1938 р. у м. Києві в родині видатного радянського воєначальника, Героя Радянського Союзу (з 1941), генерал-лейтенанта танкових військ (з 1942) Юхима Григоровича Пушкіна (1899-1944). Піс без батька, який загинув 11 березня 1944 р. під час визволення Миколаївщини і похований на меморіальному кладовищі м. Дніпропетровська.

Про своє дитинство Віктор Юхимович згадує, що, цілком природно для сина ушавленого кіннотника, дуже любив коней, навіть мріяв бути візником, пізніше збирався присвятити себе

професії військового і пройшов для цього непогану виучку у стінах Київського суворовського училища, аж нарешті вирішив зосередитись на науковій і викладацькій діяльності.

У 1955-1960 рр. навчався на юридичному факультеті Московського державного університету. Після успішного закінчення навчання його було направлено на комсомольську роботу до міста Дніпропетровська, де з 1960 по 1968 рр. спочатку працює завідувачим студентським відділом, а потім обирається секретарем Дніпропетровського міськкому і обкому комсомолу.

У 1968 р. Віктор Юхимович остаточно пов'язав своє життя з вищою школою і протягом наступних 45 років працює в Дніпропетровському гірничому інституті (нині – Національному гірничому університеті), спочатку старшим викладачем, доцентом, а згодом – професором (з 1992) і завідувачем кафедри (з 1992). Після закінчення аспірантури у Дніпропетровському державному університеті захистив у 1973 р. кандидатську дисертацію.

Тривалий час працював над докторською дисертацією з історії кадрового забезпечення революційних партій на початку ХХ століття, але мрію про її завершення і захист довелося відкласти як через зміну суспільно-політичної ситуації в країні, так і через необхідність присвятити усі сили керівництву чисельним науково-педагогічним колективом.

Очолити кафедру після доктора історичних наук, професора В.Г. Поставного було серйозним викликом. Але минулі з того часу більш ніж 20 років довели, що новий завідувач не лише виявився гідним пам'яті попередника, а й досить швидко вийшов з його тіні і фактично уособив цілу епоху для співробітників кафедри і університету. Карколомне переосмислення ролі гуманітаріїв у житті суспільства і в системі вищої освіти, болісні психологічні і матеріальні втрати 1990-х, структурне піднесення 2000-х – непростий час змін

і випробувань вкупі з особистістю нового завідувача створили феномен відомої в місті і за його межами «кафедри Пушкіна».

Чи не єдиний серед гуманітарних кафедр технічних вишів міста, очолюваний Віктором Юхимовичем колектив реалізував кадровий потенціал попередньої доби, що його свого часу закладав Василь Георгійович, при цьому суттєво оновивши свій персональний склад. Регулярне проведення наукових конференцій і читань, фахові видання з історії України, підготовка і захист численних кандидатських і докторських дисертацій, встановлення та розвиток зв'язків з вітчизняними та зарубіжними науково-освітніми закладами перетворили кафедру на один із неформальних координуючих центрів регіональних досліджень у сфері гуманітарних наук.

У 1999 р. Віктор Юхимович ініціював створення на базі кафедри Інституту гуманітарних проблем НГУ як платформи, що здатна була б вирішувати різної складності проектні завдання (серія книг «Особистості НГУ. Життя і творчість») і розбудовувати структурні модулі (Центр культури української мови ім. О. Гончара, Центр здорового способу життя, Регіональне відділення Інституту козацтва Інституту історії України НАНУ). Успіх цього задуму було відзначено у 2004 р. присудженням Інституту загальноукраїнської премії ім. акад. Д. Яворницького Національної спілки краєзнавців України.

Як науковець Віктор Юхимович спеціалізується в галузі політичної історії та прикладної політології і є на сьогодні автором, співавтором і редактором більш як двохсот монографій, статей з проблем формування і функціонування політичної влади (зокрема, у відомих в радянські часи «ініонівських» збірниках і енциклопедичних словниках), підручників і навчально-методичних посібників в Україні та за її межами (Росія, Білорусь, Польща, Чехія). У сучасній вітчизняній гуманітаристиці Віктор Юхимович із прикрістю відзначає

суб'єктивізм, крайній негативізм, низький рівень культури роботи з першоджерелами, – натомість у власних текстах (як і за професорською кафедрою) уникає категоричності, стриманий в оцінках, виносить на обговорення широкої читацької аудиторії найбільш актуальні питання, що потребують уваженої, наукової, некон'юнктурної відповіді.

Організаційні та наукові досягнення Віктора Юхимовича відзначені званнями Заслуженого працівника народної освіти України, члена-кореспондента Української академії історичних наук, включенням до складу спеціалізованої Вченої ради ДНУ з політології, Ради ректорів Придніпровського регіону, президії Всеукраїнської асоціації викладачів соціально-гуманітарних наук вишів України.

Планка, що її й надалі ставить перед собою і колегами Віктор Юхимович, знаходиться доволі високо: «Я бачу завдання вищої школи в тому, що вона повинна сприяти створенню інтелектуальної атмосфери в суспільстві, отже, формувати інтелектуалів з числа молодих людей. Мова йде про формування особистості, формування

сильного характеру, широкого кругозору, особистої культури, комунікабельності та чимало іншого – цілого спектра знань, навичок і здібностей, які ми повинні бути здатними сформувати у молодих людей. Головне – це виховання всебічно освіченої особистості, вдумливої людини».

Тому за сучасних умов розвитку вищої освіти наполеглива праця не може не змішуватись із песимізмом щодо можливих результатів. Втім, він упевнений, що «при бажанні і наполегливості можна знайти вихід із найскрутнішого становища. Я для себе знаходжу такий вихід у конкретних справах, у придбанні нових знань, у спілкуванні з цікавими людьми, у здатності радіти і дивуватися, в прагненні бути затребуваним. Звичайно ж, не все виходить як хотілося б, але це єдиний спосіб прожити своє життя гідно».

Пропонує Віктор Юхимович і власну формулу «життя, що склалося» – створити гарну сім'ю, стати професіоналом у своїй справі, зберегти честь і гідність. Прості істини мудрої людини, яка, матимемо надію, ще багато років буде нести їх наступним поколінням студентів і їхнім викладачам!..